

5×22 KM

jsou rozměry území, na němž se nacházejí duny Erg Chebbi

150 METRŮ

je maximální výška písečných dun

446 550 KM²

je celková rozloha Maroka

➤ Oáza osady Merzouga v pozadí s údajně nejvyšší dunou světa

Živá poušť Erg Chebbi

Marocká poušť Erg Chebbi je známá mohutnými písečnými dunami. Ačkoli na první pohled se zdá, že jde o nehostinnou pustinu, trpělivý pozorovatel brzy odhalí zdejší pestrý život

TEXT A FOTO: DANIEL JABLONSKI

Do Merzougy, osady doslova zasazené do saharského písku, přijíždím první jarní den. Jedu sem hledat plazy, konkrétně jeden ze symbolů severní Afriky – zmiji rohatou (*Cerastes cerastes*), případně její příbuznou zmiji saharskou (*Cerastes vipera*). Pro tento účel jde o jednu z nejkrásnějších a nejlepších lokalit vůbec. Proč? Díky ergům, obrovským horám přesypavého písku, které leží zde na samotném okraji Sahary a poskytují těmto hadům vynikající útočiště. Poušť je však mnohem bohatší a proto se těším, co mne v příštích několika dnech v této oblasti Maroka čeká.

ZELENÁ OÁZA

Marocká Merzouga je malá, zato hustě osídlená osada skládající se z městečka hlíněných domků v oblasti obecně známé jako Erg Chebbi. Místní lidé jsou hodně závislí na turistickém ruchu, ale o své živobytí se bát nemusejí. Duny jsou totiž velmi silným lákadlem. Nejkratší cesta, která sem vede, je silnice 3461 na jih od Erfoudu, jež je prvních 16 km upravená a poté je vystřídána 35 km dlouhou pistou, ze které již zdálky pozorují obrovské žluté hory. Snad každého při tomto pohledu napadne, zda opravdu jde o hledané duny, nebo nějaké horstvo. Vzhled gigantických hromad písku je skutečně majestátní.

Osadu ovšem netvoří jen písek. Po celé šířce městečka se rozprostírají uměle vytvořená zavlažovací políčka, která jsou při dostatečném přísunu vody svěže zelená. Tvoří tak doslova oázu v poušti, do které se uchylují další a další živočichové.

Samotná Merzouga a její okolí je tak skvělým střediskem pro průzkum marocké písečné pouště, kde můžeme s menší či větší dávkou štěstí pozorovat faunu a flóru ukázkově přizpůsobenou zdejším zdánlivě nehostinným environmentálním podmínkám.

ZIMA ŽHOUCÍ AFRIKY

Téměř ihned po příjezdu vyrážím do terénu. Víím kde, jak a co hledat; otázkou zůstává, zda budu mít při svém pátrání štěstí. I když je krásné slunečné počasí, teplota v těchto

↗ Gekony *Stenodactylus petrii* uvidíte pobíhat nejen v noci, ale najdete je i ve dne pod kameny

← Varan pustiný ve svém přirozeném prostředí

→ Důkaz, že i ropuchy můžou být krásné. V tomto případě ropucha zelená (*Pseudepidalea viridis*)

↗ Obrovští střevlíci rodu *Anthia*

↗ ↗ Štír *Androctonus australis* – jeden z nejedovatějších druhů štírů vůbec

březnových dnech na začátku jara sahá k pouhým 20 °C ve stínu. V noci dokonce rtuť teploměru klesá k -5 °C, což pro studenokrevné bratrstvo není to pravé. I místní lidé jsou oblečení mnohem tepleji, než v jiných obdobích roku.

Nejlepšími informátory jsou vždy domorodci, a proto, když se ke mně připlete klučina jménem Ahmed, hned vyzvídám, jestli něco neví o místních plazech. Plazy jako pouštní rohaté zmije, scinky a varany znal. Vysvětlil mi kde, kdy a jak je nejlépe najdu, ale zároveň potvrdil mou domněnku, že je ještě zima. Ano i zde v horké Africe plazi a obojživelníci zimují podobně jako u nás! Nedá se nic dělat, třeba se přece jen něco nalézt podaří. Den však přinesl jen hromadu fotografií pouště, lidí a jejich obydlí. Snad soumrak a brzký večer budou o něco lepší ...

BUDÍČEK PO SETMĚNÍ

Přišla tma a já za svitu svítilny a měsíce procházím okolí oázy. Již po pár metrech se světlo baterky odrazí ve velkých očích jednoho z celkem jedenácti druhů obojživelníků nacházejících se v Maroku – ropuchy zelené (*Pseudepidalea viridis*), která se vyskytuje také v našich zeměpisných šířkách. Zdejší žabí populace formovaná značným tlakem fenotypové plasticity se však od našich žab liší nejen jiným uspořádáním skvrn, sytostí a pestrostí barev, ale také velikostí těla. Netrvá to dlouho a nacházím další a další exempláře. A také další překvapení.

Poprvé se zde setkávám se zajímavým a velikostně značně převažujícím žabím konkurentem, ropchou *Bufo mauritanicus*. Tato krásná marocká žába s černými skvrnkami na bílém podkladě je opravdovým klenotem místních zavlažovacích políček. Jako všechny ropuchy se živí hmyzem, ale díky své mohutnosti uloví také drobné obratlovce jako jsou mláďata hlodavců či plazů. Nebyl to však poslední obojživelník toho večera. Druh *Pelophylax saharicus*, neboli skokan saharský, je rovněž hojným zástupcem vlhkých míst v poušti.

MAROKO KRÁLOVSTVÍ SEVEROZÁPADNÍ AFRIKY

JAK SE TAM DOSTAT

Velmi výhodné jsou charterové lety z Německa do marockých měst jako Agadir, Casablanca, Rabat, Tanger apod. Ceny se pohybují dokonce již od 90 eur. Pro dobrodružnější povahy pak doporučuji cestovat do španělské Almerie, zde se nalodit na trajekt a přes Středozemní moře doplnout až k africkým břehům do správního střediska Melilla. Zbývá překročit španělsko-marockou hranici a rozjet se zemí.

MĚNA

Marocký dirham (MAD). V přepočtu se kurz pohybuje stále okolo hranice 2,50 Kč. Maročané však ochotně přijmou eura, méně ochotně pak dolary.

JAK TAM CESTOVAT

Nejlépe místními linkami. Ceny jsou přijatelné. Litř benzínu se v Maroku pohybuje okolo 14 Kč. Vhodné je využít i hromadná taxi, či mikrobuse. Pro stopování je pak země jako stvořená (raději ale ve skupinkách, než jednotlivě – což platí celosvětově). Výhodou arabských zemí je, že se po dohodě dostanete odkudkoliv kamkoliv...

CENY

Voda, potraviny i ubytování jsou zde velice levné. Záleží samozřejmě na oblasti a s ní spojeným cestovním ruchem, ale např. v Erg Chebbi vyjde noc ve stylovém pouštním penzionu s veškerým vybavením a večerí na 80 Kč a dá se i dále smlouvat. Podobné je to pak i v jiných částech země.

CO BYSTE MĚLI VĚDĚT

Především si je třeba uvědomit, že Maroko, i přes svou liberální politiku a výborné diplomatické vztahy se západními zeměmi, je státem muslimským. I když zde neplatí islámské právo „šarija“ a problém na hranicích nebudete mít ani s izraelským razítkem v pase, dodržovat základní zvyklosti a návyky místních se vyplácí. Jedná se přece jen o odlišnou kulturu. Maročané však jsou, jako drtivá většina obyvatel arabského světa, lidé shovívaví, přátelští a zejména k turistům velice tolerantní a tak vám jistě odpustí, když při sezení v čajovně zabláhnete podrážky vašich bot, nebo odhalená lýtka a ramena nadšených cestovatelů. Ženy by ale měly být všeobecně opatrné a individuálním touláním se uličkami marockých měst nebo i marockou přírodou se vyhnout. Nutno ale podotknout, že větší nebezpečí představuje úpal, který při letních teplotách nad 45 °C a nedodržením pitného režimu je častým jevem.

I s plazi to začalo být zajímavější. Po písku, který byl přece jen ze dne trochu vyhrátý, pobíhali a lovili svou potravu drobní a nenápadní gekonci *Stenodactylus petrii*, přizpůsobení stavbou těla a strategií lovu k životu na jemných přesýpavých píscích. V Maroku se kromě tohoto zástupce vyskytuje ještě jeden příbuzný druh a tím je druh *Stenodactylus sthenodactylus*, jež je naopak přizpůsoben hamadám (kamenitým pouštím).

Čeled' ještěrkovitých (*Lacertidae*) zastupují zajímaví *Acantohodactylus longipes*, kteří jsou svými rozšířenými prsty na nohou dobře adaptováni na písčité terén, ale také taxonomicky složití ještěři *Mesalina rubropunctata*. Ti jsou hojnější spíše v okolí Erg Chebbi než na samotných píscích. Herpetologickým vrcholem byl ovšem nález varana pustinného (*Varanus griseus*),

přes noc klesá teplota na poušti až k -5 °C

dactylus, jež je naopak přizpůsoben hamadám (kamenitým pouštím).

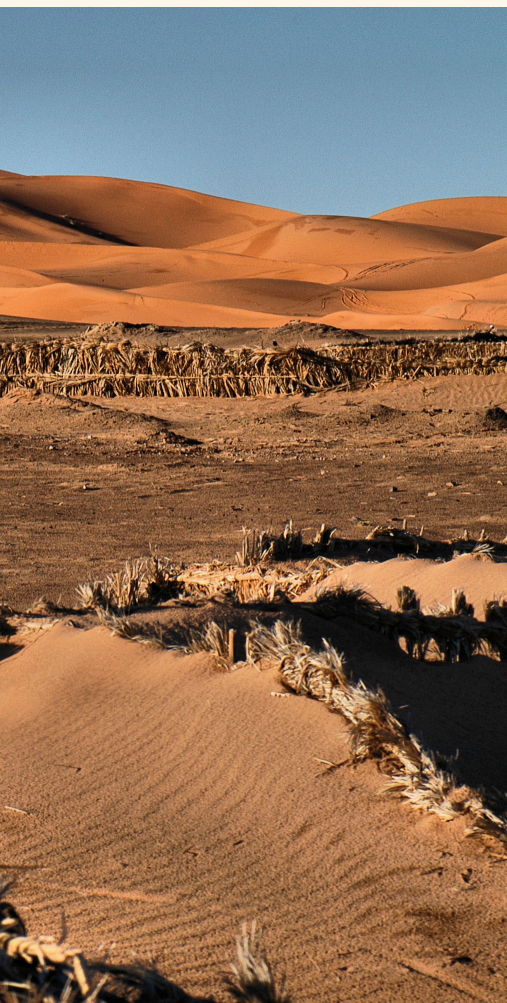
který je jediným zástupcem čeledě největších ještěřů světa (*Varanidae*) v severozápadní Africe a zároveň vrcholovým predátorem zdejších písků.

JEŠTĚŘI VYLÉZAJÍ Z DĚR

V dalších dnech se počasí ještě vylepšilo, sluníčko začalo hřát a tak se i počet pozorovaných zástupců nejen plazí říše rozšířil. I když se mi nakonec nepodařilo žádného hadího obyvatele zdejší oblasti nalézt (vyskytují se tady mimo již zmiňovaných zmijů např. zástupci rodů *Psemmophis* či *Malpolon*), přece jen byla druhová skladba pozorovaných druhů herpetofauny pestrá.

PÍSEČNÝ RÁJ ZVÍŘAT

Erg Chebbi a její okolí je pro herpetologa nesmírně zajímavá, ale minimálně dvakrát tolik zajímavá musí být pro ornitologa. Brzy zjara se totiž západně od Merzougy (cca 3 km) vytváří poměrně velké pouštní jezero s vysokým obsahem soli, zvané Dayet Srij. To pravidelně přiláká množství

zdejších savců. Stopy v písku po sobě zanechávají tarbík, ježek ušatý či „lišák pouště“ – fenek. Důsledný pozorovatel se ovšem nevyhne ani nejnápadnějším zástupcům bezobratlých. Pod kameny v písku můžete vidět jedny z nejjedovatějších stířů světa – *Androctonus australis*, či zajímavé střevlíkovité brouky rodu *Anthia*, hojné zejména v podobných písčitých oblastech.

Oblast Erg Chebbi je opravdovým přírodním skvostem severní Afriky. Právě díky poloze na okraji Sahary, mezi pískem a kamením, skýtá nemalá překvapení všudypřítomného života tak nápadného právě na jaře. «

← Naváté písky Erg Chebbi – vhodné útočiště několika zajímavých pouštních druhů fauny

→ Jako dopravní prostředek po poušti slouží kolo, motocykl i nohy

↗ Erg Chebbi je součástí Sahary a nachází se v jihovýchodním Maroku

plameňáků růžových (*Phoenicopterus ruber*), na které je ve volné přírodě nádherný pohled.

Kromě plameňáků sem jezero vábí i mnoho dalších ptáků, kteří při svých tazích zrovna přeletěli poušť. Pozorovat se dá husice rezavá (*Tadorna ferruginea*) či kulík Kittlitzův, který byl v Maroku poprvé viděn právě zde. S větší dávkou štěstí pak spatříte například pisilu čáponohou (*Himantopus himantopus*), dropa arabského (*Ardeotis arabs*) či orebici berberskou (*Alectoris barbara*).

Cestou pouští k jezeru si však můžete povšimnout i přítomnosti

